Begroting 2024 – 2027

Voorzitter, voor ons ligt een begroting voor de jaren 2024-2027 waar het college en de ambtenaren, zoals in de commissie al is bestempeld, noestig aan hebben gewerkt. De cijfers die in de begroting opgenomen staan laten zien dat de gemeente Eersel voor m.n. de jaren 2026 en 2027 het naar verwachting financieel zwaar zal krijgen. Uit de septembercirculaire 2023 welk wij op 10 oktober 2023 hebben ontvangen volgt dat de dit voor onze gemeente tot positieve impact op onze structurele begrotingssaldi leidt. Dan zijn we er nog niet, dat blijkt wel uit de ontvangen Raadsinformatiebrief (RIB) daarover, maar het is positief.

Op ons verzoek heeft het college gekeken naar de mogelijkheden om met name jaarschijf 2024 sluitend te krijgen, waarbij ons verzoek ook was om dit te bewerkstellingen buiten OZB-stijgingen om. Het doel hiervan is ook andere mogelijkheden in beeld te krijgen. Dat lezen we terug in de begroting die ons voorligt. Door dit onderzoek is het resultaat voor 2023 gestegen met € 1,1 miljoen euro t.o.v. het vermelde in de voorjaarsnota. Dit is o.a. bewerkstelligd door her prioritering van bepaalde investeringen. Alle keuzes zijn verantwoord geeft het college aan, in die zin dat de veiligheid en onze wettelijke taken niet in het gedrang komen. Dit is geborgd.

Voorzitter,
Tijdens de behandeling van de begroting 2024-2027 tijdens de commissievergadering is ook aangehaald dat wij als Gemeente Eersel niet de enige gemeente in Nederland zijn die met begrotingstekorten zitten. Door herijking van het gemeentefonds gaat zo'n 75% van de gemeente er op vooruit, een kwart (zoals Eersel) dus niet. Voor Eersel leidt dit, als nadeelgemeente, nu tot een korting van € 3,2 miljoen op de uitkeringen uit het Gemeentefonds. Dat is zo ongeveer ook het bedrag dat wij als gemeente voor de laatste 2 jaren tekortkomen. Onze structurele uitgaven liggen door de jaren heen mooi in lijn met elkaar en zijn evenwichtig in de tijd gezien.
Het op deze manier doorvoeren van kortingen op de uitkering vinden wij, net zoals het college, niet netjes voorzitter. Wij zijn verheugd dat het college al stappen heeft gezet richting de Centrale Overheid om hier (via de VNG) aandacht voor te vragen. Wij roepen u via deze weg dan ook op om te blijven verzoeken tot aanpassingen van de uitkeringen. Als er een evenwichtigere uitkering vanuit het Gemeentefonds door de jaren heen kan komen, dan maakt het voor ons als gemeente ook makkelijker om tot een structureel sluiten begroting te komen.

In het begin is de herijking een aantal keren uitgesteld en werd deze verzwakte en is zelfs een keer gehalveerd om vervolgens weer opgeschroefd te worden. Dat maakt het er niet duidelijker op. Wat kunnen wij nu verwachten vanuit de Centrale Overheid voorzitter? Tijdens de behandeling van de begroting 2023-2026 werd een verlies voor 2026 verwacht van ruim € 1 miljoen en voor de jaren 2024 en 2025 een positief saldo van circa € 1,5 miljoen. Hoe anders is het vooruitzicht nu. Ook u als college wordt hiermee geconfronteerd, dat begrijpen we. Willen we komen tot goede en weloverwogen keuzes, dan is een stabiel inkomenspatroon daarbij ook van belang. We moeten een meerjaren visie kunnen ontwikkelen die financieel ook in evenwicht is. Daar hebben de inwoners van onze gemeente ook recht op, weten waar ze aan toe zijn.

Het college geeft ons als raad daarin mee om geen overmatige reacties te geven en geen overhaaste beslissingen te nemen om nu al het vierde jaar (2027) sluitend te krijgen, maar om ons te concentreren om maximaal 2 jaar vooruit te kijken. Dat doet de Rijksoverheid volgens het college ook. Wij als ESA volgen deze lijn en zien er graag op toe dat verhogingen van bijvoorbeeld de OZB voor onze inwoners alleen worden doorgevoerd als deze ook echt nodig zijn. Dus **investeren als het kan**, besparen of uitstellen van investeringen als het moet en verhogen belastingen alleen als het **moet en zeker is dat het moet om bijvoorbeeld onze voorzieningen voor de inwoners op orde te**

houden. De wethouder geeft immers tijdens de commissievergadering zelf aan dat enige repartie rondom de herijking gemeentefonds is te verwachten.

Voorzitter,
Er komt al jaren veel op ons af. Het behoud van groen en de waardering voor ons buitengebied en onze agrariërs, verduurzaming, de woningbouwopgave, waarbij we oog hebben voor betaalbare huizen. En wat te denken van jeugdzorg. Kortom, ESA ziet flink wat uitdagingen op onze gemeente afkomen of we bevinden ons al in deze uitdagingen. Er wordt steeds meer van ons als gemeente verwacht. Meer gebruik van diverse voorzieningen, zoals ook voor ouderen door onder andere de toenemende vergrijzing. Gelijk met een grotere behoefte, wordt er vanuit de centrale overheid minder geld beschikbaar gesteld. Een tegenstrijdige ontwikkelingen die wij als Eersel Samen Anders niet aan elkaar kunnen rijmen. De komende landelijke verkiezingen en de formatie van een nieuw kabinet zijn spannend. Zal het nieuwe kabinet wel oog hebben voor de structurele financiële tekorten in flink wat gemeentelijke begrotingen en met stabiel en consistent financieel beleid komen, zodat we als gemeente ook gedegen beleid kunnen voeren op de taken die we er als gemeente allemaal bij zijn gaan doen?

Wat we al geruime tijd horen en meekrijgen is de schaalsprong voorzitter. Dit zal ook het nodige vragen van onze gemeente. Tot een bepaalde mate is daar in de begroting al rekening mee gehouden begrijpen we. We maken uit de reacties tijdens de commissievergadering ook op dat investeringen in bijvoorbeeld doktersposten, scholen, kinderopvanglocaties, sportfaciliteiten hierin nog niet meegenomen zijn. Logisch wellicht, daar we niet weten wat er gaat komen, maar in die zin ook zorgelijk daar wij als gemeente eerst hierin moeten investeren alvorens we daaruit de revenuen ontvangen. Of wel, de kosten gaan voor de baten uit. Desondanks moeten we voorkomen dat we als gemeente stil komen te staan. We hebben als gemeenteraad de ruimte nodig om besluiten te kunnen nemen die nodig zijn om onze gemeente draaiende te houden en de Gemeente Eersel een aantrekkelijk gemeente te laten blijven. Eerder is door ons aangegeven dat ESA niet wegloopt voor grensoverschrijdende opgaven maar er zeker ook niet blind achteraan zal lopen. Wij maar zeker ook onze inwoners dienen betrokken te zijn en worden op deze schaalsprong. Zo een majeur project leent zich voor het door ons geopperde “Irsels beraad”. Als voltallige raad helpt het ons in de meningsvorming en kaderstelling voordat alle hiermee verband hebbende plannen onze eigen dorpen gaan raken.

Voorzitter,
Afsluitend kunnen we stellen dat we aan de wensen van de Provincie kunnen voldoen om de eerste jaarschijf sluitend te hebben. Het college heeft zelfs aangegeven dat we de eerste 2 jaren nog wel een sluitende begroting kunnen krijgen. De exploitatie staat er nu nog niet zo mooi voor, maar daar verwacht het college nog tegemoetkomingen vanuit de Centrale Overheid in. Een mooi vooruitzicht, te meer dat zoals het college aangeeft voorzitter, dat de Gemeente Eersel er qua solvabiliteit en financiële middelen er uitstekend voorstaat. Wij blijven er op een financieel gezonde manier naar streven om te Doen, tenzij!